

uitspraak

RECHTBANK DEN HAAG

Bestuursrecht

zaaknummers: SGR 14/4455 en 14/4500

uitspraak van de meervoudige kamer van 30 juni 2015 in de zaak tussen

1. **Vereniging Behoud de Polders**, te Hillegom, eisers,
(gemachtigde: mr. drs. J. Rutteman)
2. **Precimax Special Products B.V.**, **NWL Netherlands Productions B.V.** en **Technical Concept Bentfield B.V.**, te Hillegom, **Joheco Holding B.V.** te Heemstede, **M.J. de Boer h.o.d.n. Primo Exposures**, **F.A.M. Zwijnenburg** en **P.Th.M. IJsselmuiden** te Sassenheim, eisers,
(gemachtigde: mr. J. Rutteman),

en

het college van burgemeester en wethouders van Hillegom, verweerder
(gemachtigde: mr. M.F.A. Dankbaar).

Als derde-partij heeft aan het geding deelgenomen: **v.o.f. Manege Hillegom**, vergunninghoudster,
(gemachtigde: mr. F.A. Mulder).

Procesverloop

Bij besluit van 15 april 2014 heeft verweerder vergunninghoudster een omgevingsvergunning verleend voor het oprichten van een manegecomplex aan de Ampèrestraat nabij nummer 8 te Hillegom, kadastraal bekend sectie B, nummers 4850, 5914, 6043 en 6044.

Eiseres hebben bij brief van 3 juni 2014 tegen het bestreden besluit beroep ingesteld, geregistreerd onder zaaknummer SGR 14/4455. Eisers hebben bij brief van 4 juni 2014 tegen het bestreden besluit beroep ingesteld, geregistreerd onder zaaknummer SGR 14/4500.

Verweerder heeft een verweerschrift inclusief bijlagen en nadere stukken ingediend.

Vergunninghoudster heeft een zienswijze ingediend.

Het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden op 11 september 2014. Beide zaken zijn gevoegd behandeld.

Namens eiseres is verschenen H. Vader, bijgestaan door gemachtigde Rutteman. Voorts is verschenen Th.C.P. Melman, werkzaam bij Alterra Wageningen-UR.
Van de zijde van eisers zijn verschenen: De Boer in persoon, namens Primo Exposures H. Wijker en namens Precimax Special Products B.V. R. Hogendijk. Zij zijn bijgestaan door

gemachtigde Geelhoed en door J.T.J. Deens, verkeersdeskundige.

Verweerder heeft zich laten vertegenwoordigen door gemachtigde Dankbaar, alsmede door mr.drs. N.L.J.M. van Hattum, J.M. Nicola, ing. H. Westra en ing. S. Hardeveld-Kleuver. Namens vergunninghoudster is verschenen M. Koopman, bijgestaan door gemachtigde Mulder.

Bij tussenuitspraak van 23 oktober 2014 (de tussenuitspraak) heeft de rechtbank verweerder in de gelegenheid gesteld om binnen zes weken na verzending van de tussenuitspraak, met inachtneming van wat in de tussenuitspraak is overwogen, de in de tussenuitspraak geconstateerde gebreken in het bestreden besluit te herstellen.

Verweerder heeft in reactie op de tussenuitspraak bij brief van 4 december 2014 een aanvullende motivering gegeven.

Eisers en eiseres hebben hierop een schriftelijke zienswijze gegeven.

De rechtbank heeft bepaald dat een nadere zitting achterwege blijft.

Overwegingen

1. Deze uitspraak bouwt voort op de tussenuitspraak. De rechtbank blijft bij al wat zij in de tussenuitspraak heeft overwogen en beslist, tenzij hierna uitdrukkelijk anders wordt overwogen. Het staat de rechtbank niet vrij om terug te komen van zonder voorbehoud gegeven oordelen in de tussenuitspraak. Dit is alleen anders in zeer uitzonderlijke gevallen. De rechtbank verwijst hiervoor naar de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (de Afdeling) van 24 augustus 2011 (ECLI:NL:RVS:2011:BR5704) en 15 augustus 2012 (ECLI:NL:RVS:2012:BX4694).

2.1 Verweerder heeft bij brief van 4 december 2014 de motivering van het bestreden besluit aangevuld onder verwijzing naar een reactie van gedeputeerde staten van Zuid-Holland van 25 november 2014, de geurgebiedsvisie manege met onderliggende stukken van 10 februari 2010, een advies van bureau De Roever Omgevingsadvies (De Roever) van 14 november 2014 alsmede een memo van Aveco de Bondt (Aveco) van 3 december 2014.

2.2 Eisers hebben in hun zienswijze gesteld dat de gebreken niet zijn hersteld, omdat, gelet op de verwijzing in artikel 8:80a, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) naar artikel 8:72, vierde lid, van de Awb, ten onrechte geen herstelbesluit is genomen.

2.3 De rechtbank stelt vast dat in de memorie van toelichting bij artikel 8:51b van de Awb -dat deel uitmaakt van afdeling 8.2.2a van de Awb, betreffende de bestuurlijke lus- is vermeld dat het nemen van een nieuw besluit uit een oogpunt van rechtszekerheid van belanghebbenden de voorkeur heeft. Hieruit blijkt naar het oordeel van de rechtbank niet dat in alle gevallen na het doen van een tussenuitspraak een nieuw besluit genomen moet worden. In bepaalde gevallen kan een aanvullende motivering ook volstaan. In het navolgende zal de rechtbank onderzoeken of dat hier naar haar oordeel ook het geval is.

3.1 In haar tussenuitspraak heeft de rechtbank overwogen dat niet is gebleken dat de

gemeente een visie heeft ontwikkeld op de vestiging en uitbreiding van maneges waarin beperkingen worden gesteld aan de maximale omvang daarvan. Bovendien is niet gebleken dat de provincie Zuid-Holland heeft beoordeeld of de gemeente de toepassing van de afwijkmogelijkheid goed heeft gemotiveerd, zoals de Verordening Ruimte voorschrijft. Daarom dient verweerder aan de hand van een reactie van gedeputeerde staten van Zuid-Holland nader te motiveren dat het project voldoet aan de randvoorwaarden die aan de eerdere instemming met de verplaatsing van de manege waren gesteld. Voorts dient naar het oordeel van de rechtbank uit die reactie van gedeputeerde staten te blijken dat het project voldoet aan artikel 3 van de Verordening Ruimte.

3.2 Verweerder heeft bij brief van 4 december 2014 de motivering van het bestreden besluit in die zin aangevuld dat gedeputeerde staten van Zuid-Holland bij brief van 25 november 2014 hebben verklaard dat voldaan is aan de randvoorwaarden die aan de eerdere instemming met verplaatsing van de manege waren verbonden, alsmede dat het plan voldoet aan de provinciale Verordening.

3.3 Eisers stellen in hun zienswijzen dat verweerder niet is ingegaan op de overweging in de tussenuitspraak dat niet is gebleken dat de gemeente een visie heeft ontwikkeld op de vestiging en uitbreiding van maneges waarin beperkingen worden gesteld aan de maximale omvang daarvan. Bovendien wordt volgens eisers in de brief van gedeputeerde staten van 25 november 2014 bevestigd dat zij niet hebben gecontroleerd of aan de voorwaarden die met betrekking tot de alternatieven waren gesteld is voldaan. Eiseres voert in haar zienswijze aan dat gedeputeerde staten -door naar de ruimtelijke onderbouwing te verwijzen die aan het bestreden besluit ten grondslag ligt- hun oordeel dat verweerder aan alle eisen en aan de Verordening Ruimte heeft voldaan op geen enkele wijze hebben onderbouwd. Ook bestrijdt eiseres het standpunt van gedeputeerde staten dat inmiddels geen compensatieplan meer nodig zou zijn.

3.4 De rechtbank stelt vast dat gedeputeerde staten blijkens de reactie van 25 november 2014 van mening zijn dat in paragraaf 2.2 van de ruimtelijke onderbouwing bij de omgevingsvergunning voldoende aannemelijk is gemaakt dat de ruimtelijke kwaliteit is meegenomen in de inpassing van de manege in haar omgeving. Om deze reden is er bij verweerder geen provinciale zienswijze ingediend met betrekking tot de omgevingsvergunning. Naar het oordeel van de rechtbank heeft verweerder met deze reactie van gedeputeerde staten toereikend onderbouwd dat dit college de door verweerder gegeven motivering heeft aanvaard als in overeenstemming met de Verordening Ruimte. Dit laat echter onverlet dat nog steeds niet gebleken is van gemeentelijk beleid ten aanzien van de vestiging en uitbreiding van maneges dan wel dat in dergelijk beleid beperkingen worden gesteld aan de maximale omvang daarvan, zoals op basis van de toelichting bij artikel 3 van de Verordening Ruimte is vereist. Dit gebrek heeft verweerder in zijn aanvullende motivering niet hersteld. Uit de reactie van gedeputeerde staten blijkt niet dat er in dit geval een uitzonderingssituatie geldt op grond waarvan niet aan deze verplichting behoefde te worden voldaan.

4.1 Daarnaast is in de tussenuitspraak geoordeeld dat in dit geval de in artikel 3.117, eerste lid, van het Activiteitenbesluit genoemde afstand van 100 meter geldt. Aangezien blijkens bijlage 7 bij de Geurgebiedsvisie Manege van 10 februari 2010 de afstand tussen het bedrijventerrein en de dierverblijven 72 meter bedraagt, voldoet het project niet aan deze eis. Verweerder dient daarom draagkrachtig toe te lichten dat het bestreden besluit niet in strijd is

met artikel 3.117, eerste lid, van het Activiteitenbesluit.

4.2 Verweerder heeft bij brief van 4 december 2014 de motivering van het bestreden besluit onder verwijzing naar het advies van De Roever van 14 november 2014 aangevuld. Dit bureau is ook betrokken geweest bij het opstellen van de Geurverordening van de gemeente Hillegom met toelichting en bijbehorende Geurgebiedsvisie manege, beide vastgesteld in het voorjaar van 2010.

4.3 Eisers hebben in de zienswijze aangevoerd dat de reactie van De Roever feitelijk neerkomt op een betwisting van het in de tussenuitspraak neergelegde oordeel, hetgeen eerst mogelijk is in hoger beroep tegen de einduitspraak. Zij wijzen erop dat in het eindoordeel slechts in uitzonderlijke gevallen kan worden afgeweken van het oordeel in de tussenuitspraak.

4.4 De rechtbank overweegt als volgt. Verweerder wijst erop dat Geurverordening en bijbehorende visie zijn opgesteld op basis van het plan ten behoeve van de manege. De beoordeling van de aan te houden afstand is volgens de toelichting van verweerder niet gebaseerd op de ligging van het dierenverblijf maar op de ligging van de geurgevoelige objecten. De bij de Geurverordening behorende kaart toont het gebied waar de geurhindergevoelige objecten zijn gelegen, waaronder het bedrijventerrein. Gelet hierop geldt in dit geval de in de Geurverordening opgenomen afstandseis van 50 m (de afstand tot geurgevoelige objecten in de bebouwde kom). Dit houdt in dat de uitzonderingsbepaling van artikel 3.118, eerste lid, van het Activiteitenbesluit van toepassing is en dat geen strijd bestaat met artikel 3.117, eerste lid, van het Activiteitenbesluit. Nu de afstand tussen de beoogde manege en het bedrijventerrein 72 m bedraagt, wordt daarmee voldaan aan de geldende afstandseis. De rechtbank volgt verweerder hierin. Zij komt hiermee in zoverre terug van een in de tussenuitspraak gegeven oordeel, aangezien haar gebleken is dat dit oordeel berustte op een onjuiste uitleg van de Geurverordening en daarmee rechtens onjuist is. Naar haar oordeel is hier sprake van een zeer uitzonderlijk geval als bedoeld in in overweging 1. Zij voelt zich in haar oordeel gesterkt door de uitspraak van de Voorzitter van de Afdeling van 4 februari 2014 (ECLI:NL:RVS:2014:493).

5.1 Ten slotte is in de tussenuitspraak overwogen dat verweerder nader dient te motiveren waarom in dit geval geen sprake is van een onevenredige aantasting van de aanwezige natuurwaarden, dan wel waarom daarvoor een afwijkingsvergunning kan worden verleend.

5.2 Verweerder heeft bij brief van 4 december 2014 de motivering van het bestreden besluit aangevuld onder verwijzing naar de memo van Aveco van 3 december 2014.

5.3 Eiseres heeft in haar zienswijze betoogd dat nog steeds niet aannemelijk is dat geen onevenredige aantasting plaatsvindt van de natuurwaarden door de uitvoering van dit project dan wel dat geen bezwaren bestaan tegen het verlenen van de omgevingsvergunning. Volgens haar stelt de notitie van Aveco niet welke norm voor de beoordeling hiervan is gehanteerd. Daarnaast kan eiseres zich niet met het standpunt van Aveco verenigen dat - hoewel de achteruitgang in het plangebied onevenredig is - dit toch aanvaardbaar is, omdat in de Vosse- en Weerlanerpolder compensatie zou worden gerealiseerd. In deze polder is volgens eiseres namelijk geen sprake van een gunstige ontwikkeling. Een eventuele verbetering in het beheer van de polder kan volgens eiseres de geconstateerde achteruitgang

niet tegengaan.

5.4 De rechtbank stelt vast dat Aveco in zijn memo van 3 december 2014 tot de conclusie komt dat de bouw van de manege inclusief verharding leidt tot aantasting van de aldaar aanwezige natuurwaarden, maar dat deze niet onevenredig is dankzij het toepassen van voorwaarden - waaronder kwaliteitsverbetering van de bestaande weidegronden voor waterminnende vogel- en planten-soorten en amfibieën, alsmede het aanpassen van het beheer.

5.5 De vraag of verweerder terecht op basis van de adviezen van Aveco heeft bepaald dat de afbreuk van de aanwezige natuurwaarden niet als onevenredig moet worden gekwalificeerd, beantwoordt de rechtbank bevestigend. Uit het aanvullend advies van Aveco leidt de rechtbank af dat de huidige omvang van de Vosse- en Weerlanerpolder al ver onder de minimumomvang ligt waarop een succesvolle populatie kan worden verwacht. Desondanks herbergt de polder een hoog aantal broedgevallen, hetgeen uitzonderlijk is, zeker gezien een aantal, zo begrijpt de rechtbank, versturende omstandigheden, zoals de toenemende opgaande begroeiing, rietvegetatie en pitrus. Door deze aspecten aan te pakken en het beheer volledig af te stemmen op de weidevogels vindt een verbetering van de weidevogelfunctie plaats. De uitvoering van het plan met de daarbij behorende maatregelen zal leiden tot een verbetering van het beheer, welk beheer bovendien zal worden uitgevoerd door de natuurorganisatie Zuid-Hollands Landschap. Aveco erkent dat het aannemelijk is dat de huidige weidevogelpopulatie zal afnemen, hetgeen tot gevolg kan hebben dat kritische vogelsoorten verdwijnen. Tot slot wijst Aveco erop dat de natuurwaarden in het gebied niet alleen worden gedefinieerd als waarden voor weidevogels, maar ook waterminnende soorten als planten, amfibieën en vissen en dat de kwaliteit van deze natuurwaarden evenzeer een wordt verbeterd door de voorgenomen natuurvriendelijke maatregelen. Aan het eind van de memo wordt een opsomming gegeven van een achttal voorwaarden waaraan moet worden voldaan om te voorkomen dat de realisatie van de manege leidt tot onevenredige aantasting van de aanwezige natuurwaarden. Naar het oordeel van de rechtbank is op deze wijze voldoende aannemelijk gemaakt dat het bouwplan niet leidt tot een onevenredige aantasting van de aanwezige natuurwaarden. Dat er een kans bestaat op het verdwijnen van bepaalde kritische weidevogelsoorten is onvoldoende voor een ander oordeel, nu aannemelijk is gemaakt dat de polder hoe dan ook eigenlijk in omvang al te gering is om een succesvolle weidevogelpopulatie in stand te houden en voorts voorwaarden zijn genoemd waarvan aannemelijk is dat deze voor een duidelijk verbeterd beheer zullen zorgen. Deze beroepsgrond slaagt in zoverre dan ook niet. Nu verweerder deze voorwaarden echter niet als zodanig aan de vergunning heeft verbonden, is nakoming daarvan onvoldoende verzekerd. In zoverre bevat het besluit dan ook nog steeds een gebrek en slaagt de beroepsgrond wel.

6.1 Gelet op de in de tussenuitspraak geconstateerde gebreken, is het beroep gegrond. Nu de geconstateerde gebreken niet geheel zijn hersteld, zoals geoordeeld in overweging 3.4 en 5.5, vernietigt de rechtbank het bestreden besluit wegens strijd met artikel 3:46 van de Awb. Verweerder zal worden opgedragen een nieuw besluit te nemen. Het nieuw te nemen besluit hoeft niet overeenkomstig afdeling 3.4 van de Awb te worden voorbereid.

6.2 Omdat de rechtbank het beroep gegrond verklaart, bepaalt zij dat verweerder aan zowel eiseres als eisers het door hen betaalde griffierecht ter hoogte van € 328,- vergoedt.

6.3 De rechtbank veroordeelt verweerder in de door eiseres gemaakte proceskosten.

Deze kosten stelt de rechtbank op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht voor de door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand vast op € 1.225,- (1 punt voor het indienen van het beroepschrift, 1 punt voor het verschijnen ter zitting, 0,5 punt voor het indienen van een schriftelijke zienswijze na een bestuurlijke lus met een waarde per punt van € 490,- en een wegingsfactor 1).

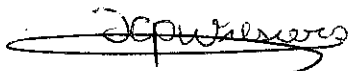
6.4 De rechtbank veroordeelt verweerder in de door eisers gemaakte proceskosten. Deze kosten stelt de rechtbank op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht voor de door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand vast op € 1.225,- (1 punt voor het indienen van het beroepschrift, 1 punt voor het verschijnen ter zitting, 0,5 punt voor het indienen van een schriftelijke zienswijze na een bestuurlijke lus met een waarde per punt van € 490,- en een wegingsfactor 1). Voorts komen de overige door eisers genoemde kosten, te weten de factuur van René Ruimtelijk Verkeer ter hoogte van € 278,76, eveneens voor vergoeding in aanmerking. Verweerder dient dan ook aan eisers in totaal € 1.503,76 te vergoeden.

Beslissing

De rechtbank:

- verklaart de beroepen gegrond;
- vernietigt het bestreden besluit;
- draagt verweerder op om met inachtneming van deze uitspraak binnen acht weken na verzending van deze uitspraak een nieuw besluit te nemen;
- draagt verweerder op aan eiseres en eisers het door ieder van hen het betaalde griffierecht van € 328,- te vergoeden;
- veroordeelt verweerder in de proceskosten van eiseres tot een bedrag van € 1.225,-;
- veroordeelt verweerder in de proceskosten van eisers tot een bedrag van € 1.503,76.

Deze uitspraak is gedaan door mr. D.A.J. Overdijk, voorzitter, en mr. H.P.M. Meskers, en mr. N.S.M. Lubbe, leden, in aanwezigheid van drs. A.C.P. Witsiers, griffier. De beslissing is in het openbaar uitgesproken op 30 juni 2015.

griffier

voorzitter

Afschrift verzonden aan partijen op: **30 JUN 2015**

Rechtsmiddel

Tegen deze uitspraak en de tussenuitspraak kan binnen zes weken na de dag van verzending van deze uitspraak hoger beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Als hoger beroep is ingesteld, kan bij de voorzieningenrechter van de hogerberoepsrechter worden verzocht om het treffen van een voorlopige voorziening.

